

Ji buvo šalia daugel metų ar visgi sekundę? Nepamenu. Galbūt ją mylėjau, gal ir ne. Čia stovėjo namas, bet jis dingo. Čia stovėjo medžiai, bet jie pranyko. Kai užmiršta visi, kas lieka? Tu, kurios akimirkos jau praeity, kuri plevena lyg dūmai pomirtiniame gyvenime, pasakyk man ką nors, pasakyk bet ką.

MARK STRAND

„Pomirtiniame gyvenime“

I

VAIDUOKLIS

97 V. E. METAI
PO PENKERIŲ METŲ NUO
PIRMOSIOS KOLONIJOS ŽLUGIMO

*Atmink mane, kai aš išėjus būsiu,
Išėjusi į nebylius kraštus.*

CHRISTINA ROSSETTI.

„Atmink“

1

SESERIJOS ORDINO PRIEGLAUDA, KERVILIS, TEKSASAS

Po vakarienės, maldų, maudynių, jei tik būdavo jų metas, ir galutinių derybų, kurio-
mis užsibaigdavo diena (*Sese, prašau, ar galėtume eiti miegoti kiek vėliau? Papasakokit
dar vieną istoriją.*), kai mažieji galų gale sumigdavo ir įsivyraudavo ramybė, Eimė visus
stebėdavo. To nedraudė jokios taisyklės; vienuolės įprato prie naktinių jos klajonių.
Tarsi šmėkla plevendama po tylūs kambarius, ji slankiodavo palei virtines lovų, kurio-
se gulėjo vaikai miego palytėtais veidais. Vyriausiasis, trylikametis, netrukus įžengs į
suaugusiųjų pasaulį, jauniausieji tebuvo kūdikiai. Kiekvienas turėjo savitą, liūdną gy-
venimo istoriją. Didžiumą sudarė trečiukai — prieglaudoje juos paliko tėvai, neįsten-
giantys sumokėti mokesčio už trečiąją atžalą, — kiti pateko į šiuos namus kaip dar
žiauresnių aplinkybių aukos: motinos pastodavo neištekėjusios ir nepakeldavo gėdos
jausmo arba mirdavo gimdydamos, tėvai prapuldavo tamsiose povandeninėse miesto
srovėse arba užvaldyti už sienų. Jaunikliai skyrėsi kilme, bet ne vienodu likimu. Mer-
gaitės įstos į Seserijos ordiną, savo gyvenimą paskirs maldoms ir apmąstymams, rū-
pinsis mažyliais, kurių gretoms kitados priklausė, berniukai taps kariais, ekspedicinių
pajėgų nariais, duos kitokią, bet ne mažiau įpareigojančią priesaiką.

Tačiau sapnuose jie išliko vaikais — vis dar vaikais, galvojo Eimė. Atsiminimai
apie savo pačios jaunas dienas glūdėjo tirstoje migloje, toliau nei kiti, virto abstrakčia
istorija, bet žiūrėdama į miegančius berniukus ir mergaites, po kurių nuleistais akių
vokais žaismingai šmėžuodavo sapnų vaizdiniai, ji pasijusdavo arčiau savosios praei-
ties — tų laikų, kai buvo mažutė ir nenučiuokė, kas laukia ateityje, nenumanė, kad teks
leisti į pernelyg ilgą gyvenimo kelią. Jos viduje viešpatavo laiko platybės; metų prabė-
go tiek daug, kad jie tarpusavyje susiliejo. Matyt, poreikį vaikštinėti tarp lovų nulėmė
kaip tik šita priežastis: noras atgaivinti prisiminimus.

Žinodama, kad Kalebas nemiegos ir jos lūkuriuos, Eimė prie jo prisigretino pas-
kiausiai. Kūdikėlis Kalebas... Tiesą sakant, jau nebe kūdikis, o penkiametis, sveikas
ir energingas, kaip visi prieglaudos gyventojai, kupinas staigmenų, turintis humoro
jausmą ir pribloškiamai nuoširdus. Iš motinos perėmęs išsišovusius skruostikaulius
ir alyvinį jos klano gymį, iš tėvo paveldėjęs ryžtingą žvilgsnį, niaurų mąslumą, juodus
šiurkščius plaukus, nukirptus trumpai ir panašius į kepurėlę, kurią Pirmosios koloni-

jos šeimos praminė „Džaksonų šukuosena“. Tikras fizinių bruožų mišinys, sakytum iš giminės dalelių surinkta dėlionė. Berniuko akyse Eimė regėjo juos visus. Jis buvo Mauzamės bei Teo atspindys. Ir individualybė.

— Papasakok apie tėvelius.

Kiekvienas vakaras užsibaigdavo tuo pačiu ritualu. Kalebas, rodė, negalėjo sumerkti akių vėl nepasisvečiavęs praeityje, kurios nė neatminė. Kaip įprastai Eimė prisėdo ant lovelės krašto. Po apklotais vos išvelgė lieso mažylio pavidalą. Aplinkui miegojo dvidešimt vaikų, darnus tylos choras.

— Ką gi, — prabilo ji, — pagalvokim. Tavo motina buvo labai graži.

— Karė.

— Taip, — nusišypsojo Eimė. — Nuostabi karžygė. Ilgais juodais plaukais, supintais į kariūno kasą.

— Kad galėtų naudotis arbaletu.

— Teisingai. Bet, svarbiausia, ji buvo atkakli. Ar žinai, ką reiškia žodis „atkaklus“? Sakiau tau anksčiau.

— Užsispyręs?

— Taip. Tik gerąja prasme. Jei liepiu tau prieš vakarienę nusiplauti rankas, o tu atsisakai, toks elgesys yra blogas. Taip užsisvirti nedera. Aš turiu galvoje, kad tavo mama visad imdavosi veiksmų, kuriuos laikydavo teisingais.

— Todėl pagimdė mane. — Jis susitarkė mėgindamas parinkti tinkamus žodžius. — Nes... pasauliui reikalinga šviesa.

— Puiku. Tu atsimeni. Kalebai, niekada nepamiršk, kad esi ryškus šviesos spindulys.

Berniuko veidą sušildė tikros palaimos išraiška.

— Dabar papasakok apie Teo. Mano tėvą.

— Tavo tėvą?

— *Prašaaaau.*

Ji nusijuokė.

— Tiek to. Tavo tėvas. Pirmiausia jis buvo nepaprastai drąsus. Tikras narsuolis. Ir be galo mylėjo tavo motiną.

— Bet vis liūdėdavo.

— Taip, tiesa. Todėl ir tapo bebaimis. Nes elgėsi drąsiausiai iš visų. Ar žinai kaip?

— Išsaugojo viltį.

— Taip. Išsaugojo viltį net ir tada, kai jos, regis, nebeliko. Šito irgi niekada nepamiršk. — Eimė pasilenkė ir pakštelėjo į drėgną, nuo vaikiškos šilumos rasotą kaktą. — Jau vėlu. Metas miegoti. Rytoj išauš nauja diena.

— Ar... jie mane mylėjo?

Eimė apstulbo. Ne dėl klausimo, — trokšdamas, kad jį nuramintų, berniukas to paties teiraudavosi nuolat, — o dėl dvejonės, pasigirdusios jo balse.

— Suprantama, Kalebai. Juk sakiau galybę kartų. Jie neapsakomai tave mylėjo. Ir tebemyli.

— Nes atsidūrė rojuje.

— Teisybė.

— Kur mes amžinai būsime kartu. Ten keliauja sielos. — Jis trumpam nukreipė akis į šalį. Galiausiai tarė: — Žmonės kalba, kad tu esi labai sena.

— Kas taip kalba?

— Nežinau. — Į apklotus įtūlotas vaikas patraukė pečiais. — Aplinkiniai. Kitos seserys. Girdėjau šnekas.

Į šiuos dalykus jie niekada nesigilino. Eimė manė, kad visą istoriją žinojo vienintelė sesuo Pegė.

— Na, — atsiliepė susikaupdama, — aš vyresnė už tave, dėl to gali neabejoti. Pakankamai sena, kad turėtum manęs klausytis, kai sakau, jog tau laikas sumerkti akis.

— Kartais juos matau.

Replika ją nustebino.

— Kalebai, kaip tu juos matai?

Berniukas į pašnekovę nežiūrėjo; buvo susitelkęs į savo vidų.

— Naktimis. Kai miegu.

— Sapnuodamas?

Vaikis neturėjo ką atsakyti. Eimė palietė antklode pridengtą jo ranką.

— Nieko baisaus. Šnektelėsime, kai jausies tam pasiruošęs.

— Ne, ne taip, kaip sapne. — Kalebas vėl įsispigino jai į akis. — Matau ir tave.

— Mane?

— Bet tu kitoniška. Ne tokia kaip dabar.

Ji palūkuriavo, bet tęsinio nesulaukė. Kuo kitoniška?

— Aš jų ilgiuosi, — tarė berniukas.

Eimė linktelėjo, mielai peršokdama prie kitos temos.

— Žinau. Ir tu su jais susitiksi. Kol kas turi mane. Dėdė Piterį. Jis netrukus grįš.

— Su ekepe... eskespedicinėmis pajėgomis. — Kalebo veidą nušvietė ryžtas. — Užaugęs tapsiu kareiviu, kaip dėdė Piteris.

Vėl pabučiavusi jam į kaktą Eimė atsistojo.

— Jeigu išties to nori, taip ir nutiks. Miegok.

— Eime?

— Ką?

— Ar kas nors tave taip mylėjo?

Greta lovos stovinčią Eimę užliejo atsiminimai. Pavasario vakaras, besisukanti karuselė, cukraus pudros skonis; ežeras, trobesys miške ir stambios, jos delną gniaužiančios rankos pojūtis. Gerklę suspaudė ašaros.

— Taip, greičiausiai. Tikiuosi.